

ЗАСОБИ ЗІ ЗБІЛЬШЕННЯ СУКУПНОГО ПОПИТУ В УКРАЇНІ

Сукупний попит ("Aggregate demand" AD) – це загальний обсяг товарів і послуг, які готові купити домогосподарства, фірми та уряд країни, а також економічні агенти інших країн світу з метою задоволення своїх платоспроможних потреб, при певному рівні внутрішніх цін. Сукупний попит є сумою запланованих витрат економічних агентів:

- витрат домогосподарств на споживання (C);
- видатків підприємницького сектора на інвестиції (I);
- видатків держави на закупівлю товарів, оплату послуг та праці (G);
- перевищення видатків іноземців на вітчизняні товари і послуги (експорту) над внутрішніми видатками на іноземні товари (імпортом) – чистого експорту країни (NX);

$$AD = C + I + G + NX.$$

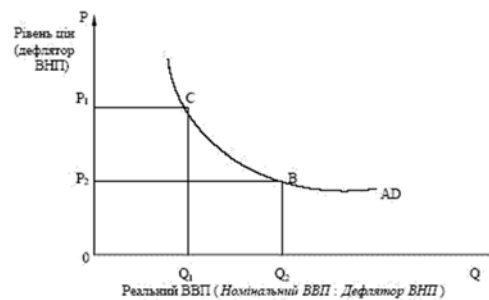

Рис.1 Крива сукупного попиту

Від'ємний нахил кривої AD пояснюється трьома ефектами: а) ефектом процентної ставки (при зростанні інфляції підвищується й відсоткова ставка), б) ефектом реальних грошових залишків/ ефектом багатства (Підвищення цін зменшує багатство, тому що купівельна спроможність запасу грошей зменшується. Крім того, підвищення цін призводить до підвищення процентних ставок, внаслідок чого вартість облігацій падає.), в) ефектом імпортованих закупівель (підвищення рівня внутрішніх цін при незмінних світових цінах зменшує зовнішній і внутрішній попит на вітчизняні товари).

Дослідження сукупного попиту та сукупної пропозиції дуже важливі для розуміння економічної ситуації в країні. Однією з причин виникнення сучасних фінансово-економічних криз є порушення збалансованості на ринку (тобто невідповідність обсягів сукупного попиту обсягам сукупної пропозиції). Оцінюючи сукупний попит України з 2000 року по 2019 рік, слід виходити із того, що українська економіка впродовж 2000-2008 років демонструвала позитивну динаміку зростання, а у 2009-2011 роках внаслідок світової фінансової кризи спостерігався період кризово-рецесійних процесів. Наразі практично не існує дієвої системи антициклічного регулювання економіки України, здатної протистояти впливу макроекономічних шоків, тому Україна найбільш за всіх потерпіла від останньої економічної кризи.

Обсяг сукупного попиту залежить від кількості грошей в обігу, швидкості їхнього обертання та рівня цін, за якими купуються товари і послуги. Чим більше грошей знаходиться в розпорядженні економічних агентів, тим більше товарів та послуг можуть вони купувати один в одного при кожному можливому рівні цін. Відповідно, чим більше угод протягом періоду здійснюється за допомогою грошей, тим нижча швидкість обігу грошей і більший сукупний попит при кожному можливому рівні цін. Існує декілька варіантів зі збільшення сукупного попиту в країні: збільшення пропозиції грошей, збільшення попиту на гроші, збільшення державних видатків, зменшення податків, збільшення трансфертів населенню, збільшення субсидій підприємствам, збільшення чистого експорту за незмінних внутрішніх цін. Сукупний попит також зростає при: 1) зниженні курсу національної валюти; 2) підвищенні цін на імпортовані товари.

Отже, проаналізувавши динаміку зміни сукупного попиту в Україні, можна зробити висновки, що, на жаль, в країні не існує ефективних методів контролю, збільшення та зменшення сукупного попиту за відповідних умов. Стратегію збільшення сукупного попиту потрібно обирати, зважаючи на численні фактори (обсяги сукупної пропозиції, темпи інфляції, розміри іноземних інвестицій, міжнародна економічна ситуація). Проаналізувавши всі ці чинники та обравши відповідні методи збільшення/зменшення сукупного попиту, економічна ситуація в країні покращиться, стабілізується.